

ALIN SPERIUSI-VLAD

***Drepturile patrimoniale
în proprietatea intelectuală***

ALIN SPERIUSI-VLAD

Drepturile patrimoniale în proprietatea intelectuală

Universul Juridic
București
-2014-

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2014, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA
AUTORULUI ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE
PE INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.**

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SPERIUSI-VLAD, ALIN**

Drepturile patrimoniale în proprietatea intelectuală /
Alin Speriusi-Vlad. - București : Universul Juridic, 2014
Bibliogr.
ISBN 978-606-673-236-9

347.77

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15**

DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

Profesorilor mei

Abrevieri

alin.	- alineat
art.	- articol
B. Of.	- Buletinul Oficial, Partea I
BOPI	- Buletinul Oficial de Proprietate Industrială
c.	- contra
C. Ap.	- Curtea de Apel
cap.	- capitolul
Cas.	- Curtea de Casație
C. civ.	- vechiul Cod civil
C. com.	- Codul comercial
CEDO	- Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Strasbourg)
CJCE	- Curtea de Justiție a Comunităților Europene (Luxembourg)
CJUE	- Curtea de Justiție a Uniunii Europene
C. pr. civ.	- vechiul Cod de procedură civilă
CSJ	- Curtea Supremă de Justiție
dec.	- decizia
dec. civ.	- decizia civilă
ed.	- ediția
Ed.	- Editura
etc.	- etcaetera (și celelalte)
ex.	- (de)/(spre) exemplu
hot.	- hotărârea
idem	- același autor
infra	- mai jos
ICCJ	- Înalta Curte de Casație și Justiție
JOUE	- Jurnalul Oficial al Uniunii Europene
Jud.	- Judecătoria
lit.	- litera
loc. cit.	- locul citat
M. Of.	- Monitorul Oficial al României, Partea I
n.n.	- nota noastră (a autorului)
nr.	- nr.
O.U.G.	- Ordonanța de urgență a Guvernului
op. cit.	- opera citată
p.	- pagina
pp.	- paginile
par.	- paragraful
pct.	- punctul

RRDP	- „Revista română de drept privat”
RRDM	- „Revista română de dreptul muncii”
s.n.	- sublinierea noastră
supra	- mai sus
ș.a.	- și alții (altele)
ș.a.m.d.	- și așa mai departe
TCE	- Tratatul Comunităților Europene
TFUE	- Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
TPI	- Tribunalul de Primă Instanță al Comunităților Europene
TS	- Tribunalul Suprem
urm.	- următoarele
vol.	- volumul

Despre protecția juridică multiplă din domeniul proprietății intelectuale

§1. Concepte de bază

Orice analiză efectuată în domeniul proprietății intelectuale trebuie să aibă în vedere faptul că obiectul protecției, respectiv creațiile intelectuale protejate sunt bunuri incorporale. Totodată, analiza conținutului juridic al drepturilor patrimoniale din domeniul proprietății intelectuale trebuie să țină cont de faptul că drepturile patrimoniale din acest domeniu, respectiv durata protecției drepturilor patrimoniale din domeniul proprietății intelectuale este limitată în toate sistemele normative¹. Incorporalitatea obiectului drepturilor din acest domeniu, respectiv a bunurilor, existența unor drepturi morale, respectiv de natură nepatrimonială, și a unor drepturi patrimoniale, precum și durata limitată a drepturilor patrimoniale din domeniul proprietății intelectuale reprezintă aspectele juridice specifice ale acestui domeniu, care influențează în mod definitoriu conținutul juridic al drepturilor subiective din acest domeniu.

În cadrul acestei lucrări îmi propun să aprofundez o problemă evitată de analizele literaturii juridice din România și destul de puțin tratată de autorii străini, respectiv cea a conținutului juridic al drepturilor patrimoniale din domeniul proprietății intelectuale în raport cu aspectele lor specifice, mai precis incorporalitatea obiectului protecției, coexistența drepturilor morale și patrimoniale, durata limitată a protecției, pentru a distinge natura drepturilor subiectiv patrimoniale din acest domeniu concomitent cu clarificarea locului pe care acestea îl ocupă în cadrul clasificării drepturilor patrimoniale în drepturi reale și drepturi de creanță² și pentru a identifica scopul și rolul protejării drepturilor și intereselor autorilor raportat la interesul general al liberului acces la cunoaștere și informație al fiecărei persoane.

După ce voi prezenta domeniul juridic al proprietății intelectuale³ și noțiunea de conținut juridic al drepturilor subiective⁴, pentru început voi

¹ Pornind de la înțelesul noțiunii de normă juridică, sistemul normativ din domeniul proprietății intelectuale nu este altceva decât structura normelor juridice din domeniul proprietății intelectuale, indiferent de izvorul național, regional sau internațional al normelor.

² A se vedea *infra* Cap. X, §7.

³ A se vedea *infra* Cap. II, Secțiunea 1.

⁴ A se vedea *infra* Cap. I, §3.

aprofunda sistemul normativ din domeniul proprietății intelectuale. Aceasta deoarece determinarea structurii normelor juridice din domeniul proprietății intelectuale, indiferent de izvorul lor formal, internațional, regional, național, este esențială îndeosebi datorită faptului că o creație intelectuală se poate bucura de o protecție multiplă. Există o protecție multiplă în primul rând datorită coexistenței sistemelor de protecție naționale, regionale și internaționale pentru fiecare categorie de creație intelectuală. Dar vorbim de protecție multiplă îndeosebi datorită faptului că o creație intelectuală determinată, în măsura în care îndeplinește anumite condiții, poate fi ocrotită prin intermediul mai multor sisteme de protecție specifice unor categorii diferite de creații intelectuale¹. Mai precis protejarea invențiilor și a altor creații utilitare este asigurată, în anumite limite, în cadrul reglementărilor referitoare la dreptul de autor, în măsura în care îmbracă forma operei științifice. Totodată, creația intelectuală protejată prin intermediul sistemului mărcilor înregistrate se poate bucura și de protecția specifică desenelor și modelelor industriale, iar în anumite condiții chiar și de sistemul de protecție din domeniul dreptului de autor². Spre exemplu, o poză sau o altă reprezentare grafică folosită ca marcă de comerț poate să constituie, în anumite cazuri, obiectul protecției acordate de dreptul de autor în măsura în care cerințele impuse de acestea sunt îndeplinite. În același sens este și suprapunerea între protecția acordată desenelor industriale și cea acordată dreptului de autor asupra creațiilor artistice. De altfel, se recunoaște faptul că, în anumite situații particulare, protejarea unei creații utilitare sau a unui semn distinctiv în cadrul dreptului proprietății industriale nu se poate activa atât timp cât în legătură cu acestea subzistă protecția juridică specifică mecanismelor dreptului de autor. La fel stau lucrurile în cazul unui

¹ A se vedea *infra* Cap. I, §3.

² „Distincția între titlu și marcă nu este «nerealistă și artificială». Astfel, unul și același semn poate fi protejat în calitate de operă intelectuală originală, prin dreptul de autor, și în calitate de indicație a originii comerciale, prin dreptul mărcilor. Este vorba, așadar, despre drepturi exclusive diferite, întemeiate pe calități distincte, și anume, pe de o parte, originalitatea unei creații și, pe de altă parte, aptitudinea unui semn de a distinge originea comercială a produselor și a serviciilor. Astfel, chiar dacă titlul unui film poate fi protejat în conformitate cu anumite legislații naționale în calitate de creație artistică independentă de filmul însuși, totuși nu poate beneficia automat de protecția recunoscută indicatorilor originii comerciale, întrucât doar semnele care dezvoltă funcțiile caracteristice mărcilor pot beneficia de această protecție. (TPI, Hot. din 30.06.2009, Danjaq, LLC.Oficiul pentru Armonizare în cadrul Pieței Interne (mărci, desene și modele industriale) (OAPI), T-435/05, JO C 193, 15.08.2009)”. A se vedea F.-A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei, A. Almășan, L.R. Boilă, S. Cercei, C.M. Dobrilă, R.N. Dominte, H. Dumitrescu, E. Florian, G. Gheorghiu, D.-A. Ghinoiu, C. Irimia, C. Macovei, A.M. Mitu, A.-A. Moise, C.M. Nicolescu, P. Perju, G. Piperea, A. Rădoi, C. Roșianu, A.-T. Stănescu, Ș.-A. Stănescu, A. Ștefănescu, V. Terzea, A. Trăilescu, A. Tudorică, A.-G. Uluitu, D. Ungureanu, B. Vișinoiu, C. Zamșa, *C. civ.: comentariu pe articole*, Ed. C.H. Beck, București, 2012, pp. 1147-1148.

semn distinctiv protejat ca emblemă prin intermediul dreptului comercial. Dincolo de partea descriptivă a sistemului normativ din domeniul proprietății intelectuale (originile normativismului¹, protecția proprietății intelectuale prin normele dreptului internațional privat², convențiile internaționale³, inclusiv cele recent intrate în atenția publicului larg, precum ACTA⁴, reglementările regionale, îndeosebi cele comunitare⁵), din punct de vedere analitic consider că trebuie determinate regulile de protecție juridică a creațiilor din domeniul proprietății intelectuale, raportat atât la *natura drepturilor garantate* la nivel național, regional și internațional atât în domeniul dreptului de autor, cât și în domeniul proprietății industriale, precum și la *condițiile pentru acordarea protecției* prin mecanismele specifice dreptului de autor sau creațiilor utilitare și semnelor distinctive⁶. Cel mai bun punct de plecare îl reprezintă compararea prevederilor naționale, internaționale și regionale în această materie⁷, doar astfel putându-se concluziona dacă reglementările supranaționale au sau nu ca scop instituirea unor titluri internaționale de protecție în acest domeniu⁸. Spre exemplu, identificarea regulilor de protecție juridică a creațiilor din domeniul proprietății intelectuale facilitează stabilirea dreptului comun în materia proprietății intelectuale, în România, acest aspect fiind important atât anterior Noului Cod Civil, cât și ulterior acestuia⁹.

După clarificarea aspectelor referitoare la sistemul normativ din domeniul proprietății intelectuale, voi analiza drepturile personal nepatrimoniale din domeniul proprietății intelectuale¹⁰ pentru a evidenția modul în care acestea influențează drepturile patrimoniale, iar ulterior voi aprofunda latura substanțială a conținutului juridic al drepturilor subiective din domeniul proprietății intelectuale¹¹ atât pentru a identifica diferitele prerogative recunoscute autorilor, titularilor de drepturi conexe și de drepturi *sui generis* la nivel național, regional și internațional, cât și pentru a determina în ce măsură sintagma de drepturi (subiective) ale autorilor creațiilor intelectuale folosite în mod curent

¹ A se vedea *infra* Cap. IV, Secțiunea 1, §1.

² A se vedea *infra* Cap. IV, Secțiunea a 2-a, §1.

³ A se vedea *infra* Cap. V, Secțiunea 1, §1.

⁴ A se vedea *infra* Cap. V, Secțiunea a 2-a, §3.

⁵ A se vedea *infra* Cap. VI.

⁶ Cu privire la structura protecției în dreptul național, structura protecției în convențiile internaționale, structura protecției în convențiile regionale, a se vedea J.A.L. Sterling, *World Copyright Law*, Second Edition, Sweet & Maxwell Publications, London, 2003, pp. 112-122.

⁷ A se vedea *infra* Cap. VII.

⁸ A brevetelor internaționale și a mărcilor supranaționale – a se vedea *infra* Cap. V, Secțiunea a 2-a.

⁹ A se vedea *infra* Cap. III, §1.

¹⁰ A se vedea *infra* Cap. VIII, §1.

¹¹ A se vedea *infra* Cap. IX.

în acest domeniu în toate sistemele normative corespunde fie unor drepturi distincte, fie unor prerogative pe care le are orice titular al unui drept real sau drept de creanță, fie unor dezmembrăminte ale drepturilor subiective patrimoniale.

Mă voi apleca și asupra laturii procesuale a conținutului juridic al drepturilor subiective din domeniul proprietății intelectuale¹ pentru a identifica atât categoriile de acțiuni civile pe care le are la dispoziție titularul unui drept subiectiv din domeniul dreptului de autor, cât și natura acestora, respectiv în ce măsură titularul unui drept din acest domeniu îl poate apăra prin acțiuni personale și acțiuni reale. Strict în legătură cu latura substanțială și procesuală a conținutului juridic al drepturilor subiective din domeniul dreptului de autor, voi face referire și la rolul asociațiilor și uniunilor de creatori în exercitarea și apărarea drepturilor subiective, inclusiv cele patrimoniale, ale creatorilor de opere protejate în domeniul dreptului de autor². În final mă voi referi la natura drepturilor subiective patrimoniale din acest domeniu³, evidențiind totodată limitele exercitării drepturilor subiective, inclusiv cele patrimoniale, din domeniul proprietății intelectuale în raport cu limitele exercitării dreptului de proprietate privată și ale celorlalte drepturi prin prisma abuzului de drept, insistând pe justificarea duratei limitate a protecției.

§2. Dreptul și creațiile intelectuale

Protecția juridică a creației intelectuale s-a cristalizat pornindu-se de la premisa că acestea fiind „ produse spirituale”, nu pot fi protejate împotriva utilizării lor de către alte persoane, precum bunurile materiale, prin simpla posesie, deoarece produsul creației intelectuale, după ce este pus la dispoziția publicului, creatorul acesteia nu mai poate exercita controlul utilizării operei sale. Articolul 2 din Convenția de la Stockholm privind instituirea Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale⁴ definește noțiunea de proprietate intelec-

¹ A se vedea *infra* Cap. IX, Secțiunea 1, §6; Secțiunea a 2-a, §2 precum și Secțiunea a 3-a, §1.

² A se vedea *infra* Cap. VI, Secțiunea 1, §2; Cap. VIII, §3 și Cap. IX, Secțiunea 1, §4.

³ A se vedea *infra* Cap. X, §7.

⁴ Convenția pentru instituirea Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (O.M.P.I.) a fost adoptată și semnată la Conferința diplomatică pentru proprietatea intelectuală, care a avut loc la Stockholm între 11 iunie și 14 iulie 1967, la care a participat și o delegație a României. Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale a fost creată în scopul promovării protecției proprietății industriale și literar-artistice în întreaga lume, precum și a instituirii unei forme noi de cooperare administrativă între uniunile de proprietate intelectuală, bazată pe principiul autonomiei financiare a fiecărei uniuni și pe dreptul fiecărei uniuni de a lua parte la rezolvarea problemelor de interes comun. Ulterior, O.M.P.I. a fost recunoscută ca instituție